

**Commentariorvm, Ac Dispvationvm In Primam Partem
Sancti Thomæ Tomvs ...**

Complectens ad viginti sex Quæstiones priores, centum & septem
Disputationes in Capita diuisas

Vázquez, Gabriel

Antverpiæ, 1621

Tempus nostrum esse mensuram durationis Angelorum, eamque
homogeneam, quod est proprium omnis mensuræ. c. 2.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-80983](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-80983)

ex eorum sententia expostum est: quorum rationem ibidem etiam tetigimus. Putant enim, mensuram debere esse superioris cuiusdam ordinis, & suapte natura notioem: tempus autem est duratio quædam inferior aucto Angelorum.

Durand.

Tempus ex natura sua mensura est Angelorum inter se.

Secundum opinionem est Durandi, qui non solum negat, æuum esse mensuram alicuius Angeli, ut præcedenti disp. vidimus, sed etiam ait tempus vere, & proprie esse mensuram cuiusque. Quæ sententia nobis omnino probaretur, nisi addidisset, hoc genus mensuræ esse heterogeneum, & alterius rationis, non quia Angeli substantia immortalis sit, tempus autem corruptioni obnoxium, si verum est, celi substantiam corrumpi posse, aut saltem motum illius naturæ suæ non esse perpetuum, quod sit a principio extrinseco actus, nempe intelligentiæ: sed quia tempus extensum est, & successionem habet, Angeli autem duratio individua, & tota simul. Quare (inquit Dur.) Angelus solum definitur tempore nostro, quatenus cum eo simul existit, non quia congenita sit utriusque duratio.

CAPVT II.

Tempus nostrum esse mensuram durationis Angelorum, tamque homogeneam, quod est proprium omnis mensuræ.

Okam.
Gabriel.

Aristot.

IN hac quoque controuersia dissensio vocum, non rectum est Nam S. Thomas, & auctores primæ sententiæ videntur locuti de mensura perfectionis: ceteri vero de mensura, prout ab Aristotele definitur 10. Metaph. cap. 2. & 3. de hac autem mihi placet sententia Okami, & Gabrielis locis supra allegatis, quam nemo inficiabitur, nempe, non solum æuum non esse mensuram Angelorum, ut probatum manet, sed etiam tempus nostrum vere, & proprie eorum esse mensuram. Ac proinde contra Durandum nos addimus hanc mensuram aucto Angelorum esse congenitam. Id enim ex sententia Aristotelis 10. Metaph. cap. 2. & 3. necessarium est, ut vnum sit alterius mensura: ad hoc vero satis est, utrumque esse durationem. Duratio enim non grauitatem, aut pondus, sed aliam durationem promensura habet. Nec obstat, quod Angeli duratio individua sit, & permanens; temporis autem duratio fluens, & extensa: nam & Angeli duratio, seu æuum, ad modum fluentis à nobis concipitur, ex quo ei optime fluentem durationem, ut mensuram, applicamus. Cum vero mensura non sit aliquid extra animam, sed solum ab intellectu, ut disp. 3. c. 5. probatum manet: satis quoque videtur, ut res individua vere, & proprie dicatur mensuræ subiecta, si ea à nobis per modum fluentis, & habentis successionem concipitur: nec opus est re ipsa extensam, & fluentem esse, sicut id, quod assumitur, ut eius mensura.

Mensura non habet effectum.

Esse igitur tempus mensuram Angelorum, ex prædicta definitione mensuræ colligitur. Id enim est mensura, quo quis dignoscit quantitatem alterius, seu durationis: & denique quo quis dignoscit quicquid ad modum quantitatis concipitur: tempore autem optime cognoscimus, quanta fuerit Angelorum ætas, & quanto antiquiores fuerint aut diluuii, aut cuiusvis animæ creatione: nec aliter id cognoscere possumus: ergo est vere, & proprie Angelorum mensura. Demum in confirmationem huius sententiæ quædam obseruanda sunt.

Primum est, mensuram non debere esse naturæ suæ perfectiorem re, quam metitur, aut causam

Vasquez in 1. part. Thom. 1.

illius: hoc enim in definitione mensuræ non expressit Aristoteles: sed debet esse notior, siquidem eatentis aliquid est mensura, quatenus ut principium, seu instrumentum, assumitur ad cognoscendum id, quod obscurum est.

Secundum est, non debere esse nobilioris substantiæ, nec etiam eiusdem: hoc enim accidit mensuræ, ut nos in cognitionem rei, quam metimur, deducat. Quocirca pondere auri possumus metiri pondus ferri, & longitudine longitudinem, & motu celi reliquos omnes motus horum inferiorum. Sic etiam non est necesse, durationem esse nobiliorem, vel certe æque perfectam cum duratione, ut illius possit esse mensura, sed satis est, ut utraque sit duratio, & perseverantia in esse, & concipiatur ad modum extensæ, & fluentis, licet altera sit individua, & permanens, ut prædictum est: hoc enim modo vna duratio potest nos certiores reddere alterius, ac proinde esse potest illius mensura.

Tertium est, cum omnis mensura referatur ad intellectum, tempus esse mensuram aucto Angelorum nostro intellectui, non Angelico, aut diuino: solus enim noster indiget ad res definite cognoscendas mensura aliqua, & vnitatem. Deus autem, aut Angelus; quod intueantur res ipsas, sicut sunt, nec ea indigent, nec ea villo modo uti possunt: at hoc satis est, ut vere, & proprie, mensura dicatur, cum mensura non sit ex natura rei, sed solum ab intellectu aliquo assumpta.

Postremo denique notandum, cum dicimus, tempus esse mensuram aucto Angelorum; intelligendum esse, non omnino accipiendo æuum, ut perpetuo futurum est, sed quasi ex parte. Videlicet, quia æuum principium habuit, possumus per tempus definire, quantum vixerit Angelus, seu anima vsque adhuc, & quanto Angelus antiquior sit anima: ac ipsum in futurum omnino metiri certe non possumus: quia sicut id quod caret principio, non potest mensuram subire, sic etiam quod caret fine, ex ea parte definiti nequit. Deus autem, quod ex omni parte infinita sit durationis sine principio, & fine, nulla ratione mensuram habet, ut optime notarunt Gabriel, & Okam, non quod sit superioris naturæ, nam mensura non debet esse nobilior re, quam definit, ut prædictum est, sed quia omnis mensura ad vnitatem reducitur, ut per replicationem rem metiatur: quare postulat terminum fixum, unde repeti incipiat, quem tamen Deus non habet re ipsa, nec intellectu nostro in ipsius æternitate designari potest: secus autem esset in motu celi, si æternus esset: cum enim haberet fluentem successionem & dies, menses, atque anni per se in eo assignari possent, initium etiam posset constitui.

CAPVT III.

Quæ sit definitio, & natura aucto.

Reliquum est ut iam ex dictis naturam, & definitionem aucto colligamus. De qua, licet nihil auctores expresse dixerint, arbitror proportionem quadam, sicut de æternitate, dicturos. Nam Ferrar. rariensis dicit, ad rationem aucto non solum durationem realem pertinere, sed relationem quoque mensuræ, quam dicit esse rationis. Recentiores vero Thomistæ utrumque etiam ad rationem aucto quodammodo spectare: respectum tamen rationis directe non includi, sed solum connotati.

Q3

Vtrum.